Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

[LETO]—YEAR XXVIII. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PETEK, 1. MARCA (MARCH 1), 1935. Subscription $6.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 43

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Vlada izgubila pravdo glede delavske sekcije 7a v Niri

Federalni sodnik je podprl jeklarske magnate na vsej črti. Razglasil je sekcijo 7-a za neustavno kolikor se tiče delavskih unij, je pa "ustavna" za kompanijske unije. Vlada pojde pred federalno vrhovno sodišče, ki bo presekalo tudi ta gordijski vozel. Sodnik je sodil natanko po kapitalistični filozofiji

Washington, 28. febr. — Organizirano delavstvo z "new dealerji" vred je včeraj izgubilo eno najvažnejših bitk, ko je zvezni sodnik Nields v Wilmingtonu, Del., v famoznem Weirtonovem slučaju odklonil dati vladi injunkcijo za enforsiranje delavske akcije 7 a zakona Nire. Sodnik Nields je šel še dalj in proglasil to sekcijo industrijskega zakona za neustavno. Pravi, [illegible] ima kongres pravico regulirati le meddržavno trgovino, v katero kategorijo pa ne spada produkcija jekla in železa — ali kakšne druge komoditete. Sama deklaracija o "interesih javnosti" in oprta na tako zvano "welfare" klavzulo ustave mu še ne daje moči, da bi reguliral vse industrijsko življenje. Sodnik [illegible], da "welfare" klavzula v [illegible] pomeni le to, da sme kongres apropriirati denar za javno blaginjo, ne sme pa regulirati delavskih razmer in odnošajev.

Če bo tudi vrhovno sodišče [illegible] držalo sodnika Nieldsa, kar je [illegible] možno, bo vse ameriško delavstvo, organizirano in neorganizirano, ostalo do kože ostriženo kolikor se "novega deala" tiče. Ta točka je edina stvar, ki je nekaj vredna za delavstvo, [illegible] mu vsaj v teoriji daje pravico do organizacije — v praksi jo pa mora izvojevati.

Industrijski zakon vsebuje sličnosti z ozirom na podjetnike. [illegible] namreč, da morajo podjetniki posamezne industrije ali pa branže spadati v [illegible] svojega delokroga v [illegible] pravilnikov.

[illegible] z odlonitvijo injunkcije, [illegible] naj bi zveznemu delavskemu odboru omogočila obdržanje tovarniških volitev pri [illegible] Steel kompaniji in drugih [illegible], da odboru v ta namen [illegible] delavski imenik, je [illegible] Nields na celi črti podprl [illegible] in kompanijski [illegible].

[illegible] imajo delavci v kom[illegible] "postavno in do[illegible] organizacijo v [illegible] kolektivnega pogajanja [illegible], katere sami iz[illegible] družba ravna (z [illegible] kompanijske u[illegible] sekcije 7a (tu[illegible] ustavna!); da [illegible] unija v rokah [illegible] kontrolirana po de[illegible] delodajalcu.

[illegible] sodnik Ne[illegible] vso evidenco [illegible] odslavljanju in [illegible] uniji na[illegible] Hitlerske [illegible] unijo so [illegible] popolnoma "po[illegible] sekcijo 7a, [illegible] drugače! [illegible] največja [illegible].

[illegible] predsednik Ame[illegible], je re[illegible] "resne [illegible] industrij[illegible] je, da [illegible] delavstvo bo[illegible] sodnika Nield[illegible] sekcije 7a. [illegible] pred vrhov[illegible] končno [illegible] važne sek[illegible] zakona.

[illegible]opana katoliška cerkev

[illegible] Katoli[illegible] je bila [illegible] vred[illegible] Tatovi [illegible] zlatih o[illegible] ro-

Domače vesti

Roparski umor?

East Palestine, O. — Na glavni cesti v predmestju Salemu so te dni našli rojaka Franka Jurjevčiča mrtvega. Bil je oropan za $42. Pokojnik je delal v tamkajšnjem premogovniku in sklepa se, da je bil izvršen roparski umor ali pa je bil povožen in je nekdo oropal mrtvega. Jurjevčič je bil star 61 let in doma iz Žirov na Notranjskem. V Ameriki je bil 34 let in član dveh društev SNPJ in JSKJ. Njegova družina živi v E. Palestinu 20 milj od Salema.

Nov grob v Clevelandu

Cleveland. — Te dni je umrla Rose Krašovec, roj. Pavlič, stara 34 let in doma iz Podcerkve pri Ložu. V Ameriki je bila 14 let in tu zapušča moža, dva otroka in dve sestri, v starem kraju pa mater, brata in tri sestre.

Nov avtni uboj

Lorain, O. — Tu je bil zadnji teden do smrti povožen rojak Jos. Reinhard, star 41 let. Avto, ki je pobegnil, mu je prebil lobanjo, razmesaril obraz in prizadjal še druge poškodbe. Umrl je nekaj dni kasneje v bolnišnici.

Nov grob v Minnesoti

Aurora, Minn. — Zadnje dni je tu umrl John Miklavčič, star 48 let in doma iz Št. Vida pri Stični na Dolenjskem. Zapušča ženo in sedem otrok.

Smrtna kosa na zapadu

Cle Elum, Wash. — Dne 22. febr. je tu umrl dobro znani Frank Pirc, star 61 let in doma iz Arda pri Krškem. V Ameriki je bil 24 let, ves čas v tej okolici, in tu zapušča ženo, v starem kraju pa tri sestre.

Še en grob v Clevelandu

Cleveland. — Te dni je umrl po daljši bolezni John Žnidaršič, star 59 let in doma iz Bloške Police pri Ložu. V Ameriki je bil 32 let in tu zapušča tri sinove in tri brate.

Delavski načrti pred kongresom

Wagnerjev osnutek

Washington, D. C. — (FP) — Senator Robert F. Wagner iz New Yorka je predložil kongresu zakonski načrt, da se poveča izvajalna in arbitražna oblast stalnega federalnega delavskega odbora. Načrt uključuje tudi načelo večinske reprezentacije pri kolektivnih pogajanjih in da ne more nobena organizacija biti predstavnica, če prejema finančno podporo od delodajalca.

Wagnerjev načrt je že izzval opozicijo pri Rooseveltovi administraciji. Predsednik je pokazal, da se on ogreva za proporčno reprezentacijo, ko je podaljšal veljavnost pravilnika avtne industrije in pristrigel oblast federalnemu delavskemu odboru na zahtevo časopisnih magnatov.

Wagner predlaga, da mora federalni delavski odbor dobiti jurisdikcijo nad odbori za izvajanje pravilnikov in da njegove odloke enforsirajo zvezna sodišča. Sedanji delavski odbor nima te oblasti in mora predložiti vse slučaje kršenja svojih odlokov justičnemu departmentu v svrho prosekucije. Večino takih slučajev je justični department ignoriral, čeprav mu je bila predložena evidenca o kršenju delavskih točk zakona obnove.

Wagnerjev zakonski osnutek določa zaporne in denarne kazni za delodajalce, ki ovirajo kampanje za organiziranje delavcev, silijo delavce v kompanijske unije ali pa zapostavljajo unijske delavce in nočejo priznati organizacije, za katero se večina delavcev izreče, da jih zastopa pri kolektivnih pogajanjih.

Na stotine aretiranih na Hrvaškem

Dr. Maček tudi v zaporu?

Maribor, Jugoslavija, 28. febr. — Prišleci iz Zagreba pripovedujejo, da je bilo v zadnjih dveh tednih na stotine oseb aretiranih na Hrvaškem, kjer so v teku večji in manjši nemiri in kjer je bilo najmanj 16 oseb ubitih v izgredih z žandarji. Hrvaški politični krogi so zelo nezadovoljni s politiko vlade v Belgradu v zvezi s prihajajočimi skupščinskimi volitvami, ki se vrše 5. maja.

Hrvaški politiki se pritožujejo, da nimajo svobode zborovanja. Neko poročilo, ki pa ni potrjeno, se glasi, da je dr. Vladko Maček, vodja hrvaške opozicije, ki je bil zadnjo jesen izpuščen iz internacije, ponovno aretiran, ko je pozival belgrajske oblasti, naj izpuste politične jetnike iz zaporov.

Sodnik prepovedal enforsiranje premogovnega pravilnika

Louisville, Ky., 28. febr. — Premogovni operatorji zapadnega dela te države so na distriktnem zveznem sodišču dobili začasno injunkcijo, ki prepoveduje NRA enforsiranje premogovnega pravilnika kolikor se tiče plač in delovnika.

IZSTRADANA ŽIVINA DEMONSTRIRA V MINNESOTI

St. Paul, **Minn.** — Velika množica farmarjev v Minnesoti, ki zahteva javno pomoč za svojo živino, katera strada vsled pomanjkanje krme, je včeraj prignala in postavila na stopnišče državnega kapitola v St. Paulu mršavega konja, kravo in prašiča, da bodo poslanci na svoje oči videli izstradano živino. Stopnišče kapitola se je kmalu spremenilo v hlev in trojica živine je zadovoljno mulila seno in drugo klajo, katero so nanosili dobrosrčni Šentpavelčani. Konjsko-kravje-prašičji protest je pomagal in državni senat je takoj razpravljal o dovolitvi pol milijona dolarjev za nakup in porazdelitev krme za živino minnesotskih farmarjev. Predlog bo nedvomno sprejet.

V deželi so še dolarske plače na teden

Washington. — Ženski biroj delavskega departmenta poroča, da so v deželi še kraji, ki se ponašajo z dolarskimi plačami na teden. Ti kraji so v gorovju Appalachian, kjer je udomačeno ročno delo, klekljanje in podobno. "Ob koncu leta izvežbana kleklarica dozna, da je njen zaslužek dvanajstkrat manjši kakor pa najnižja plača njene sestre v industriji," pravi poročilo ženskega biroja v komentarju o izkoriščanju "hribovk", ki delajo namizne prte, posteljna pogrinjala in podobno za trgovine. Od preiskanih slučajev je 26% kleklaric zaslužilo manj ko dolar na teden, 54.9% manj ko $2 na teden in 78.4% manj ko $3 na teden.

"Rasni strokovnjak" v Berlinu vržen v ječo

Berlin, 28. febr. — Dr. Achin Gercke, "rasni ekspert" nacijske vlade in najvišji razsodnik v vprašanju, kdo je arijske krvi v Nemčiji in kdo ni, je bil zadnje dni aretiran s svojim štabom. Ministrstvo propagande še noče potrditi te vesti, a je tudi ne zanika. Dr. Gercke se je kompromitiral, ko je v decembru vodil policijske vpade v privatne hiše, klube in kavarne v Berlinu v navalu na homoseksualce. Govorica se širi, da je rad zamižal, če ga je kdo dobro podmazal.

Dva zdravnika aretirana

Chicago. — Dr. Maurice L. Dale in dr. Fr. G. Braune sta bila te dni aretirana na obtožbo, da sta povzročila smrt 26-letni Marie Dwyer, 5215 Fulton st., z nepostavno operacijo (aborcijo ali splavom). V Chicagu se letno izvrši povprečno 50,000 takih operacij in mnogo žensk umre za posledicami: zastrupljenje krvi.

Vojak se je ustrelil v Angleški banki v Londonu

London, 28. febr. — Vojaška straža 30 mož v Angleški banki, ki obstoji že od leta 1780, ne da bi imela kdaj kak opravek, je včeraj izgubila enega člana. Ob štirih zjutraj je počil strel na hodniku in ko je več stražnikov pridrvelo tja, so našli svojega tovariša, 20-letnega Jamesa Bakerja, mrtvega s kroglo v glavi. Izvršil je samomor v službi, toda vzrok ni znan.

Hrvatica skočila z otrokom vred v morje

Split (Dalmacija), Jugoslavija, 28. febr. — Ela Babić, stara 26 let, je včeraj privezala svojo dveletno hčerko k sebi in skočila z visoke pečine v Jadransko morje. Policija pravi, da je žensko pognala v smrt velika beda.

MAGNATJE ODKLANJAJO STROŠKE ZAVAROVANJA

Njihovi predstavniki so odprto povedali, da morajo stroške nositi delavci

KONZUMENTJE TUDI

Washington, D. C. — (FP) — Vsi, ki domnevajo, da bodo industrijski magnatje prevzeli breme socialnega zavarovanja, kakršnega predviduje Wagner-Lewisov načrt, ki ga podpira Rooseveltova administracija, so v veliki zmoti. To je soglasno mnenje tistih članov kongresa, ki propagirajo načrt in onih, ki vodijo opozicijo. Oba tabora poudarjata, da profiti velebiznisa niso v nevarnosti in da bo dobil svoje, ne glede na to, kakšno zakonodajo sprejme kongres.

Mnogo ljudi še zdaj živi v iluziji, da NRA ščiti interese delavcev in konzumentov. Industrijski magnatje imajo širše obzorje in prav dobro vedo, da NRA ni storila še nobenega koraka, ki bi ogrožal njihove profite. Gotovo je, da bi v slučaju, ako bi se taka nevarnost pojavila, oborožili svojo fašistično armado in vkorakali v Washington, da se polaste vlade. Nedavna odkritja o fašistični zaroti Wall Streeta potrjujejo to možnost.

Dr. Edwin E. Witte, direktor Zveze ameriških tovarnarjev, se je čudil, ko je bil vprašan, ali bodo delodajalci aktualno plačevali triodstotni davek na mezdna izplačila v sklad brezposelnostnega zavarovanja v slučaju sprejetja Wagner-Lewisovega načrta. "Na to še misliti ni", je odgovoril in namignil, da bo breme prenešeno na delavce in konzumente.

Arogantnost predstavnikov velebiznisa se je očitno pokazala tudi na zaslišavanju o zakonskem načrtu glede uveljavljenja trideseturnega delovnega tedna v industrijah, ki se je vršilo pred senatnim justičnim komitejem. Nas ne briga zakonodaja, ki jo nameravate sprejeti, mi bomo dobili svoje, pa naj se zgodi karkoli, je bil njihov argument. "Ako boste zvišali obratovalne stroške z redukcijo delovnih ur, bomo dvignili cene produktom", je dejal F. H. Clausen, oficielni reprezentant Ameriške trgovske zbornice.

Da se Rooseveltova administracija strinja s stališčem industrijskih magnatov, je očitno pokazalo, ko je podaljšala pravilnik avtne industrije. Roosevelt je takrat rekel, da produkcija avtov narašča, da kompanije izkazujeje porast profitov in to je dobro znamenje ne oziraje se na neznosni položaj delavcev v avtni industriji.

IŠČEJO KOMPROMIS O RELIFNIH PLAČAH

Washington, 28. febr. — Vodje senata in administracijski krogi upajo, da bo med obema frakcijama prišlo do kompromisa glede plač pri relifnem delu. Ta kompromis kujejo za zaprtimi vrati že več dni in ko se zedinijo, bo relifni načrt administracije, ki določa štiri milijarde 880 milijonov za javna dela in relif, zopet prišel pred senat.

Kakor izgleda, bodo skovali nekaj takega, kar naj nasiti volka in ohrani ovco pri življenju. Kompromis bo menda določal slične mezde pri relifnih delih kakor so v privatnih industrijah, toda mesečni zaslužek naj bi ne presegal vsote $50. Po tem načrtu bi torej ostala "zaščitna" plača, ki bi zadostovala le za fižol, delavcem pri relifnih ali javnih delih bi pa ne bilo treba delati 130 ur na mesec kakor je imela v načrtu administracija.

29 ubitih pri eksploziji v Moskvi

Moskva, 28. febr. — Zadnjo nedeljo zjutraj se je pripetila eksplozija v Krasinovi tovarni za svinčnike v bližini Moskve in 29 delavcev je bilo ubitih. Razstrelbi je sledil požar, ki je uničil tovarno in 300 delavcev je ob delo. Sovjetske oblasti so uvedle strogo preiskavo, da doženejo vzrok eksplozije, če je ni morda zakrivila nemarnost ali nesposobnost kakega delavca. Nemarnost je strogo kaznovana v Rusiji, večkrat tudi s smrtjo. Eksplozija je nastala v napravi za stiskanje zraka in pognala tank s stisnjenim zrakom skozi dve nadstropji na plano.

Kaos na Kubi

Havana, 28. febr. — Generalna šolska stavka se polagoma spreminja v generalno delavsko stavko in splošno rebelno gibanje. Brez malega vsi člani kabineta so že odstopili in kakor vse kaže, bo moral iti tudi provizorični predsednik Mendieta. V tobačni industriji je zastavkalo 15,000 delavcev in v drugih industrijah ter na transportnih linijah se je čez 20,000 mož pridružilo stavki. Vse to gibanje je naperjeno proti režimu predsednika Mendiete. Terorizem raste od dneva do dneva. Glavno vprašanje je, kam se nagne Fulegencio Batista, vrhni poveljnik kubanske armade.

Kakšna je 'obramba' Italije v Afriki?

Abesinski diplomat ošteva Mussolinija

Rim, 28. febr. — Negradas Jesus, abesinski diplomatski zastopnik v Rimu, alarmiran zaradi neprestanega odhajanja italijanskih čet v Afriko in Mussolinijeva bahanja, da Italija lahko oboroži osem milijonov mož, je včeraj pred poročevalci inozemskih časopisov odprto pozival Italijo, naj pove, če res pošilja armado v Afriko le za obrambo svojih kolonij.

"Povem vam, kakor sem že povedal italijanski vladi, da ne verjamem, da Italija misli na mir in le na obrambo svojih afriških kolonij", je rekel Jesus. "Če bi bil njen program miroven, bi si lahko prihranila stroške transportiranja armade in topov, ker njene kolonije niso v nevarnosti napada; mi jih ne bomo napadli".

Predstavnik Mussolinija je kasneje dejal, da italijanska vlada ne bo več nič pojasnjevala Jesusu.

Jesus je tudi povedal poročevalcem, da Italija nabira prostovoljce v Jemenu, delu Arabije onkraj Rdečega morja. Na tisoče Arabcev se je že priglasilo za službo v italijanski armadi in bili so transportirani čez Rdeče morje v italijansko kolonijo ob Abesiniji.

ALI BO ROOSEVELT ZAPLETEL AMERIKO V VOJNO?

Tega mnenja je profesor Beard, če ne pride do okrevanja

DOMNEVO BAZIRA NA ZGODOVINI

New York.—Profesor Charles A. Beard, starosta ameriških zgodovinarjev nove šole, je mnenja, da se bo Amerika zapletla v vojno, če se bo kriza kar naprej nadaljevala.

"Če je v ameriških tradicijah in praksah kaj, kar naj nam služi kot kažipot, tedaj je ta kažipot možnost, da bo pogrezanje v ekonomsko močvirje prej prineslo vojno s kakšno tujo državo kakor pa drastično reorganiziranje domače ekonomije," pravi profesor Beard.

O politiki Rooseveltove administracije je napisal članek v februarski številki revije "Scribner's", v katerem ne vidi gospodarskega okrevanja Amerike z "novodealsko" politiko, pač pa zatek administracije k zgodovinskim načinom "reševanja" perečih vprašanj: vojni. On vidi to možnost proti koncu drugega termina Rooseveltove administracije.

Beard pravi, če se bo kriza nadaljevala in postajala vedno bolj pogubna, da bo v prihodnjih letih Roosevelt stal pred alternativo: poslužiti se bo moral socializacije, na kar ni dosti upanja, ali bo pa zapletel Ameriko v vojno kot skrajno sredstvo za rešitev kapitalizma iz krize. In soditi po ameriški zgodovini in tradicijah, se bo vlada poslužila zadnjega sredstva.

Roosevelt vsaj do sedaj še ni dal razumeti, piše Beard, da se je odpovedal temu sredstvu — vojni. "Res je že nekajkrat na svoj genialni način govoril o miru, ampak slično je storil tudi Herr Hitler", komentira zgodovinar Beard. "Gospodje, ki so se leta 1914 znašli v vojnem metežu, so prej skozi celo četrtletje slavili mir in se mrzlično — oboroževali. Toda dejanja govore glasneje ko besede.

"Predsednik Roosevelt si je osvojil program največje vojne mornarice v zgodovini dežele, in to v mirnem času. Tudi besede mornariškega tajnika Swansona niso bile brez pomena, ko je rekel, da so zadnje volitve pomenile indorsiranje tega programa.

Tudi ni nobenega znamenja, da je predsednik pripravljen popustiti v tekmi z Anglijo in Japonsko za prestiž in premoč na morju. In soditi po preteklosti ter njegovih akcijah si bo izbral vojno, ki bo poznana kot "krščanska vojna proti poganizmu."

Zatem Beard našteva historične incidente, ki so v preteklosti privedli do mednarodne krize in faktičnih spopadov. V vseh teh slučajih so jih provocirali državniki radi slabe notranje situacije in vrenja med ljudstvom.

Tak slučaj je bil v napetosti med Združenimi državami in Anglijo za časa Clevelandove administracije radi Venezuele. "Namen tega je bil reduciranje vrenja, ki je izviralo iz 'anarhističnega, socialističnega in populističnega' tura (proti koncu zadnjega stoletja)."

"Vojna s Španijo je bila v mnogih plasteh smatrana kot dober lek proti domačim konfliktom — zelo efektivna zatvornica proti populističnemu gibanju."

Profesor Beard omenja tudi to značilnost, da je demokratska stranka že trikrat zapletla Ameriko v vojno: prvič leta 1812 z Anglijo, drugič l. 1898 s Španijo, tretjič v svetovno vojno,

(Dalje na 3. strani.)

—Federated Pictures

Velike množice ljudi, kakršno kaže slika, so se zbirale pred newyorškimi nebotičniki, ko so vozniki dvigal oklicali stavko.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Zakaj se kongres boji wallstreetskih fašistov?

General Smedley D. Butler je v radiu že tretjič ožigosal kongresni preiskovalni odsek, ki je potlačil vse glavne točke njegovega poročila o fašistični zaroti v Wall streetu. To je oni odsek, ki je lansko leto preiskoval neameriške (fašistične in komunistične) aktivnosti v Združenih državah.

Odsek je v svojem poročilu nižji kongresni zbornici **priznal**, da je general **Butler povedal resnico**, ko je članom tega odseka odkril, da so mu zastopniki velikih finančnih magnatov v Wall streetu ponudili vodstvo fašistične armade pol milijona mož in milijone dolarjev na razpolago za strmoglavljenje Rooseveltove vlade. Odsek se je **prepričal**, da je to **resnica**—in pri tem je ostalo. Odsek je zamolčal imena glavnih zarotnikov, ki so Butlerju ponujali armado in milijone dolarjev za vodstvo fašističnega puča—in šel je enostavno preko tega, kakor da je vse skupaj nesmiselna šala.

Odsek je priporočil zbornici, naj strogo nastopi proti komunističnemu gibanju—zlasti proti tujerodcem, ki so po "bistri" pameti tega odseka menda vsi komunisti—priporočil je neke zmerne ukrepe proti propagandi italijanskega fašizma in nemškega hitlerizma v Združenih državah, toda proti ameriškemu fašizmu, ki ga financirajo milijonarji v Wall streetu in od katerega momentalno preti največja nevarnost takozvani ameriški politični demokraciji, ni kongresni odsek priporočil absolutno nič!

Kako si naj to pojasnimo? Ali odsek smatra, da pučarsko gibanje wallstreetskih finančnih roparjev in modernih sužnjedržcev ne spada v kategorijo "neameriških gibanj", ali pa se odsek boji nastopiti proti omenjenim mogotcem?

Business s petorkami

Svetovno znane kanadske petorke bodo kmalu milijonarke. Nak, banke še ne vodijo, ker so stare komaj devet mesecev. Vzlic temu so v "službi" in do danes so "zaslužile" približno stotisoč dolarjev. Kako in čemu? Baš zato, ker so petorke—nekaj silno redkega. Današnji "zdravi" sistem je pa tak, da vsaka redka stvar—pa naj bo tudi narobe razvita pasja zadnjica!—vleče denar. Večkrat se pripeti, da se narodi človeško dete z repom; doslej je bila navada, da so repek brž odrezali (kot lani v Angliji nekemu dečku). Starši z "bizniškim instinktom", kakršna sta kanadska roditelja petork, bodo v bodoče pametneji: pustili bodo rep, naj raste in otrok bo takoj prvo leto zaslužil stotisoč . . .

Kanadski farmar Dionne in njegova žena sta imela prej pet otrok in nihče se ni zmenil za nju. Lansko pomlad sta pa dobila pet hčerkic hkratu—in to je vzrok, da danes potujeta po Združenih državah in se kažeta v teatrih proti dobri plači. Nič več nista farmarja, zdaj sta samo še slavna oče in mati petorčic! In petorčice so dnevno filmirane, dnevno opisane, orisane in fotografirane, vse to pa prinaša denar, ki se nalaga za petero sestric v posebnem fondu pod varstvom—države.

Pred nekaj dnevi smo čitali vest, da vlada kanadske province Ontario, kjer so slavne petorke doma, zahteva popolno kontrolo nad petorkami. Vlada je spoznala, da se oče in mati petork slabo brigata za zdravje teh deklic. Že lani sta privolila (potem, ko je privolil njun dotlačitelj zlatnik, ki je za nju največji modrijan na svetu), da otroke vzame neki človeški gavran in jih kaže na čikaški fazstavi proti dobri odškodnini. Vlada je to preprečila in postavila petorkam tri postavne varhe. Zdaj je vlada izvedela, da sta Dionnova spet sklenila "kontrakt" z ameriškimi gavrani za gledališko turnejo petork. Lakomnost po denarju nima primere med vsemi ostalimi človeškimi slabostmi!

Provinčna vlada bo zdaj prevzela popolno kontrolo nad peterimi deklicami, da jih očuva pred izkoriščanjem, kateremu sta jih zapisala lastna oče in mati. V tem oziru vsa čast tej vladi!

Izkoriščanje nežnih stvarc zaradi lakomnosti po denarju je nekaj strašnega. Tu imamo jasen dokaz, kam privede človeka tista, tako sveto opevana ekonomska svoboda posameznika. Petorke potrebujejo dobro vzgojo, to je vse—niso pa prinesle človeški družbi ničesar—nič več ko prejšnjih pet otrok, posamezno rojenih—da bi jih morala človeška družba že zdaj nagraditi z milijoni dolarjev samo zato, da roparski promoterji pri tem "zaslužijo" še več milijonov.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Za naše farmarje

Midway, Pa. — Kokošjereja se izplača. — Vsled preobilnega dela je zadnje čase ostalo mnogo nerešenih vprašanj, ki se nanašajo na kmetijstvo in njegove panoge. Upam, da mi bodo rojaki oprostili, ker jim nisem mogel na njihova pisma točno odgovarjati.

V prošlih mesecih sem obiskal več farmarjev. Največ smo se pogovarjali o dobičkanosnosti perutnine. Nekateri so bili mnenja, da se sedaj kokošjereja ne izplača, ker so jajci prepoceni, krma pa predraga, vsled česar nameravajo te vrste rejo opustiti. Takoj naj povem, da je vsak rejec perutnine v zmoti, če tako misli. S tem bi bil uničen ves njegov trud. Saj vzame od 5 do 6 mesecev predno se pripravi in vzgoji umna reja, tako da nam spet vrača izdatke.

Letošnje leto bo najdobičkanosneje za kokošjerejce, bolj ko vsa prejšnja. Na clevelandskem trgu so že dosegla sveža prebrana jajca najvišjo ceno 60c tucat, in ta cena je prišla cele tri tedne prej ko navadno. Že 4. oktobra so se jajca prodajala po 51c v Brocktonu, Mass., na newyorškem trgu pa po 43 in 45c. Medtem pa se je število kokoši precej zmanjšalo. Tako je bilo v prošlem oktobru okrog 600 tisoč zabojev jajec manj na trgu kot istega meseca leta 1933. Tako so šle cene navzgor tudi piščancem in perutnini sploh. S tem je prišla cena krmi in produktom v nekako sorazmerje, kakor je bila prejšnja leta. Prej smo potrebovali 8 tucatov jajc, da smo si kupili 100 funtov krme, medtem ko je treba danes le od 4 do 6 tucatov jajc za sto funtov krme.

Letos bodo postale kokoši najdobičkanosneje. Uradno poročilo zveznega kmetijskega oddelka podaja statistiko, ki pove, da se je znižalo število kokoši in jaric za celih 11% od leta 1930. Produkcija se bo čim dalje nižala. V dobi prošlih petih let je kokošjereja padla na produkciji precej. Zato je zahteva po jajcih na trgu sedaj večja kot kdaj prej in zato gredo seveda tudi cene navzgor. Sveža jajca se dobro prodajajo. Tako je trg perutninskim produktom zasiguran. Iz tega sledi, da ni modro, če kdo namerava opustiti kokošjerejo v teh časih, ko je te vrste kmetijstvo najbolj obljubljajoče.

Kmetijski vladni oddelek je izdal posebne določbe in pripomočke za kokošjerejce. Tako je tudi poskrbel, da bodo smeli prodajati le zdrave piščance, ki niso okuženi z raznimi nalezljivimi boleznimi. Zato je izdal posebne naredbe glede valilnic. Pazite, da vas na trgu, ko kupujete žive male piščance ali piščeta, ne prevarijo. Prav lahko dobite na trgu zdravo perutnino za isto ceno ali pa še ceneje. Sklenil sem pogodbo za 10,000 preizkušenih, zdravih piščancev po znižanih cenah. Kdor jih želi naročiti, naj mi takoj piše, kdaj jih želi dobiti in poslal mu bom cenik.

Toliko glede perutnine.

Sedaj pa še par navodil glede sadja in njegovih preparatov. Najprej o konzerviranju raznega sadja v žganju, ki se imenuje "tutti-frutti" in ki se napravi na sledeči način: Denimo 1 pajnt ali dve šali žganja v lončeno posodo ali lonec. Pridajmo raznega sezonskega sadja in na vsak kvart sadja isto količino sladkorja, nakar vse skupaj zmešamo z leseno žlico vsak dan. Sadje lahko dodajamo vsak dan in vselej premešamo, kadar dodamo sveže sadje. Najpripravnejše sadje za to pripravo so maline, pomaranče, češnje, ribez, vrtne jagode, anane (bananas), hruške, češplje, marelice, breskve, kraljeva jabolka ali pineaples in navadna jabolka. Te moramo zrezati na male koščke. Lonec pogrnemo s krpo, ki jo pokrijemo z za to pripravljenim pokrovom, tako da se tesno zapre.

Taka mešanica je zelo okusna, če jo serviramo s sladoledom ali z ledenim pudingom, zosom ali omako, koruznim pudingom in s strnjenim sokom (jelly). Napravimo lahko poljubno množino te mešanice, ki se imenuje tutti-frutti.

Sedaj pa par besed o zajčjereji in bolezni. Ko se zajcem prične izcejati iz nosnic bela čista voda in pozneje gosta, postane gobček kmalu krastav. To je nosni kužni katar, ki je kajpak nalezljiv. Pojavi se na nosnih sluznicah, v sapniku in pljučih. Še vedno je zagonetka, kaj povzroča to bolezen. Domneva se, da jo povzročata najmanj dva bacila, posamezno ali skupno, ki se pojavita v nosni tekočini okuženih kuncev. Tak organizem se je zadnje čase dobil tudi v spolnih organih. Pri vsaki taki okužbi se bolezen navadno spremeni v kronično ali dolgotrajno bolezen. Zajci prično kihati in si drgnejo nos s tacami. Pri tem si namažejo dlako na koži, ki se nato sprime in seveda posuši. Žival izgubi apetit, hujša in oslabi, nakar sledi pogin. Večkrat se bolezen spremeni v kronično. V tem slučaju zajec počasi hira. Dogodi pa se tudi, da se zajcu obrača na boljše in ozdravi. Često se pripeti, da živali ponovno obolijo. Ta bolezen se ponovi v vsaki letni dobi.

Nosni katar postane tudi zelo akuten, tako da v par dneh pobere več zajcev. Ta bolezen se pojavi kot pljučnica ali vnetje rebrne prsne mrene. Včasi se pojavijo tudi nekake bule pod trebušno kožo, za ušesmi in po nogah, posamezno ali v množinah v raznih obsegih, ki merijo od debelosti graha do velikosti jajca. Vsebina teh bul je navadno rmeno rjave barve s suho sirasto tvarino. Za tako bolezen ni nobenih posebnih zdravil. Najboljše zdravilo pa je, da okužene kunce takoj ločimo od zdravih.

Naslednji preparat se porablja proti tej bolezni: napravimo 3% borovo raztopino (boraxic solution 3%), s katero po parkrat na dan izpiramo zajcu gobček. Okužene dele gobčka parkrat na dan potresemo s praškom, ki vsebuje 20 gr. jodola, 140 gr. boračne kisline in 8 gr. mentola. Najceneje in najbolje pa je, da okužene živali takoj pobijemo, nakar jih sežgemo ali pa globoko zakopljemo. (V mojem priročniku 'Zajčjereja" bo o tej bolezni obširneje opisano. Priročnik je spisan, a še ni tiskan. Stal bo 50c.)

Par besed o kuhi konzerv v glažih je tukaj tudi na mestu. Tu pride v poštev parilnik, potom katerega kuhamo s parnim pritiskom. Ta ali ona gospodinja se pritoži, da ji popokajo steklenice ali žare v parilniku. Glede tega sem natančno pisal v mojem priročniku o konzerviranju na 7. in 8. strani. (Sterilziranje produktov v parilniku s parnim pritiskom.)

Steklenice popokajo zato, ker ne odprete, kadar pričnete kuhati, tiste male pipice na vrhu pokrova, tako da najprej izhlapi zrak iz parilnika, nakar jo šele potem pritrdite. Pustite pipico najprej kakih pet minut odprto, da prične para močno izhlapevati iz pipice in šele potem jo zaprite, pa vam ne bodo steklenice popokale. V priročniku, kakor že omenjeno, je vse natančno opisano, kako je treba ravnati pri tem delu. Kdor želi parilnik na parni pritisk, naj mi piše in ga bo dobil po znižani ceni, ker sem napravil zadevno pogodbo s tovarno, ki jih izdeluje.

Rojakinja mi piše, naj ji opišem, kako se gojijo piščanci, kajti ona je že pozabila, kar je čitala o tem predmetu v člankih, ki sem jih napisal za Prosveto. Tega mi ni mogoče storiti v listih ali osebno, ker sem vse to natančno opisal v mojem priročniku ali knjižici, katere pa ne bi mogel prodati, če bi o tem vprašanju vse spet natanko pisal v časopisih. Naročite si zadevno knjižico ali priročnik, ki opisuje vso panogo perutninske reje od A do Z in stane samo 50c. V njej dobite vse podatke za malo ali veliko kokošjerejo.

Nekdo me je vprašal, kako se imenuje v angleščini modra galica. Imenuje se "blue stone" (copper sulphate). Suhe borovnice se imenujejo "dry bilberries"; brezgovo cvetje "elder flowers"; lipovo cvetje "linden flowers"; cvetje "papeževih sveč" se pa imenuje "hightoper flowers". — Mnogo rojakov me je že vprašalo za slična in podobna imena. Svetujem jim, naj se obrnejo na kako tvrdko, ki trži z zdravilnimi zelišči. Morda bom pripravil posebni slovarček takih angleških imen za zdravilna zelišča v 4. izdaji mojega priročnika o konzerviranju sadja itd., ako jo bom izdal. Navedeno bo tudi, kjer si jih lahko nabavite.

Frank Lukancich.

Domača zabava

Detroit, Mich. — Društva in delničarji imamo na 17149 John R st. svoj lokal, ki priredi v soboto 2. marca ob 8. zvečer partijo 'bunco". Oddali se bodo trije dobitki. Partiji sledi domača plesna zabava — polke in valčki bodo prednjačili. Vabljeni ste vsi. Vstopnina je prosta. Pomagajmo našemu lokalu k boljšemu obstanku!

Anton Jurca.

Dnevne beležke

Milwaukee, Wis.—Bazar socialistične stranke, ki se bo vršil od 7. do 10. marca v veliki Eagles dvorani na Wisconsin ave., bo nedvomno še večji uspeh kot je bil lanski, katerega se je udeležilo nad 80,000 oseb. Predvsem sodeluje letos pri prodajanju vstopnic mnogo več strokovnih organizacij, poleg tega je bilo izvrstno organiziranje oglaševanja za trgovce in podjetja tako uspešno, da so povečini vsi podvojili blago, s katerim plačajo za to oglašanje; bazar je namreč aranžiran zelo spretno na podlagi oglaševanja v Milwaukee Leaderju, v dvorani, na radiu, kakor tudi potom 160,000 iztisov posebnega kampanjskega časopisa, ki vsebuje obenem seveda tudi agitacijske članke. Trgovci plačajo za tako oglaševanje z blagom, namesto z denarjem. Tako pridobljeno blago se določi deloma za dobitke z vstopnicami, deloma pa za žrebanje, katero se bo vršilo letos v 160 ali več šotorjih. Največji dobitek tvori Fordov avto najboljše vrste, poleg številnih drugih dobitkov. Vsaka vstopnica je dobra za enega izmed teh dobitkov, toda vsaka in skozi vse štiri dni je dobra tudi za avto.

* * *

Dne 14. marca, na dan redne seje socialističnega kluba, se bo vršil v spodnjih prostorih S. S. Turn dvorane javen shod. Kot glavni govornik bo nastopil bivši šerif in organizator soc. stranke za državo Wisconsin, s. Benson. Po govorih se bo vršila diskuzija.

* * *

Gospodarstvo. — Društvo dovoli iz blagajne $25, "da se jih zapije" na zabavi bratskega društva. Bilanca: pivovarna dobi $20, tisti, ki pomagajo pri tem "izražanju bratske solidarnosti", dobe mačka, bratsko društvo $5, nekdo pa kredit . . .

* * *

Na seji Federacije milwauških društev: Predlog je stavljen, da se potom posebnega poziva v Prosveti pozovejo vsa tukajšnja društva, da izvolijo po dva ali tri zastopnike. Ti zastopniki naj bi se v imenu svojih društev udeležili posebnega sestanka, na katerem naj bi se sprejela resolucija z ozirom na Lundeenov zakonski načrt socialnega zavarovanja, kakor je bilo to priporočano v Prosveti.

Ugovori: Smejali se nam bodo — od teh društev ne moremo ničesar pričakovati — blamirali se bomo. — Protidokazi, dobro utemeljeni, tehtni, potem pa oklevanje. Končno je sprejet predlog, da pošlje federacija sama, v imenu naših društev, brzojav na pristojno mesto, ostala društva, kakor tudi glasila tukajšnjih drugih organizacij pa se pozove v Prosveti, naj store slične korake, kar naj bo storjeno s temi vrstami.

Predlagatelj prvotnega predloga za sestanek se je resigniran vdal ter povesil plešasto glavo. Če so ga porazili tehtni protidokazi, ali če je začel obupavati, se natanko ne ve.

Pripomnjeno naj bo le toliko, da je opazka: 'Mi storimo svoje, druga društva pa naj store svoje", zelo malo na mestu, če se upošteva, da gre tukaj za splošne delavske interese ter da imamo kot socialisti dolžnost: korakati naprej in kazati prava pota drugim, kateri stoje, največ ne po lastni krivdi, pod napačnimi vplivi, posebno pod vplivi glasil svojih organizacij, katerih urednike ne brigajo vitalna vprašanja delavskih interesov.

Pri nekoliko globokejšem razmišljanju bi nekateri prav lahko prišli do spoznanja, da bi se na takem shodu lahko navzočim povedalo marsikaj koristnega, ter da bi oni, ki bi nasprotovali tem korakom od strani drugih društev, pokazali samo svojo nezavednost in brezbrižnost. Na tem sestanku bi se seveda govorilo tudi o drugih postavnih načrtih, ki pridejo v kratkem pred zvezno postavodajo — na primer: trideseturno tedensko delo itd.

Fr. Novak, (16.)

Pustna veselica

Milwaukee, Wis.—Kot že poročano v tem listu, se vrši maškeradna veselica društva Bled št. 19 JPZ Sloga na pustni večer v S. S. Turn dvorani.

Ker je ta dan kot nalašč za take zabave, smo uverjeni, da tudi to pot posetite našo prireditev ter se v krogu prijateljev in sobratov razveselite in tako delno pozabite na new-dealsko prosperiteto.

Kot slišimo iz raznih virov, se za to prireditev pripravljajo razne skupine mask in "šem", zato vam zagotavljamo dovolj smeha in zabave. Za okusni prigrizek se bodo servirale pristne domače štajerske klobase in kislo zelje, sestre Martinšek pa bodo igrale vesele valčke in polke na harmonike.

Ne pozabite v torek zvečer, dne 5. marca, ob 7. zvečer v S. S. Turn dvorano! Vstopnina 25c.

Veseličnі odbor.

Dodatek k drami "Rdeče rože"

Detroit, Mich. — V nedeljo 3. marca popoldne bo na odru SDD na 437 S. Livernois st. uprizorjena zanimiva socialna drama "Rdeče rože", ki jo bosta dala na oder kluba 114 in 115 JSZ. Pričetek ob 3. popoldne. Med dejanji bosta nastopila tudi John Terčelj, ki se tukaj mudi na agitaciji za Proletara, in Maurice Sugar, odvetnik več delavskih unij v Detroitu, katerega so te unije tudi imenovale za kandidata za sodnika Recorders sodišča. On je znani boritelj za delavske pravice.

Ne zamudite te prilike! Povabljeni ste vsi!

Frank Modic.

—Federated Pictures.

Doris Duke, najbogatejše ameriško dekle, ki je nedavno poročila J. R. Cromwella.

Svet je poln "čudežev"

Drama v kapljici vode

Gospodinja je stresla nekoliko kapljic rablje vode, samo nekoliko kapljic — a te kapljice so cel svet najbolj čudnih bitij, ki jih doznamo seveda šele tedaj, če jih pogledamo pod mikroskopom.

Tedaj pa zagledamo v neznatni kapljici nad vse zanimivo igro, polno dramatičnih pripetljajev z bojem in umorom, življenjem in smrtno predrobnih akterjev. Nešteta bitjeca najrazličnejše vrste se gibljejo v zornem območju mikroskopa, čudne živalce z dolgimi, hitro udarjajočimi "dlačicami" se vrtinčijo mimo našega pogleda, sledijo jim še bolj čudna bitja, ki se pomikajo naprej in pri tem neprestano spreminjajo svojo obliko.

Sobna toplota polagoma suši kapljico in zožuje življenjski prostor njenih prebivalcev čedalje bolj. Čedalje bolj dramatični prizori se odigravajo pred nami, močnejša bitjeca preganjajo slabotnejša, gneča postaja čedalje hujša. Končno se kapljica posuši in s tem je prišel "propad sveta" nad mnogolično množico teh drobnih bitij. A mi ne vemo, dali ne pomeni ta mala tragedija v naravi prav toliko ali prav tako malo kakor propad ogromnega nebesnega telesa, ki nam ga pokaže daljnogled zvezdarjev.

Matematika kaviarnega kruhka

Pred nami leži na mizi s kaviarjem obložen kruhek. Nič posebnega na prvi pogled, a vendar nekaj posebnega. Ta poslastica nam govori namreč o brezmejni razsipnosti, ki je uganja narava s potomstvom premnogij bitij. Ena sama samica jesetra ima namreč v sebi toliko jajčecev — in to in nič drugega ni namreč kaviar — da bi zadostovala za obložitev mnogo tisočev kruhkov. Ujeli so že tolikšne ribe te vrste, da so pri 1400 kg telesne teže vsebovale do 400 kg jajčec ali najmanj 3 milijone kosov.

Lahko si izračunamo, da bi kmalu ne zadostovala voda vseh oceanov, če bi se razvil tudi le večji del teh jajčec v nove ribe, ki bi dobile novo potomstvo. Podobna stvar je sicer pri mnogih drugih ribah; krap vsebuje n. pr. do milijona jajčec, polenovka celo kakšnih 8 milijonov!

Zakaj takšna razsipnost Odgovor je preprost: zaradi negotovosti pri oploditvi. Ribe drstijo v odprtem vodovju in pri tem gre velikansko število jajčec v izgubo. Nov zarod je zagotovljen le tedaj, če jih ostane vsaj majhen odstotek.

30 bilijonov stanic

Iz oplojene jajčne stanice se razvije človek. Z neštetimi delitvami nastane iz neznatnega delca žive snovi (takšna stanica ima komaj prostornino kakšnih 3 kubičnih tisočink milimetra) "stanična država" našega telesa, ki vsebuje prilično 30 bilijonov stanic. Te stanice pa se obnavljajo tudi v odraslem telesu.

Manj znano je dejstvo, da se tudi rdeča krvna telesca obnavljajo zelo hitro. V kubičnem milimetru krvi jih je kakšnih 5 milijonov, živijo pa baje 4 do 5 tednov. Odrasel človek vsebuje okrog 25 bilijonov rdečih krvnih telesc. Če bi njihove ploščice položili drugo k drugi, bi zavzemale površino 3500 m², t. j. 200kratno površino človeškega telesa.

Ubijajoča sončna luč

Sončna luč je pravir vsega življenja, brez nje bi rastline ne mogle proizvajati hranilne snovi in vse živo bi moralo umreti. So pa tudi primeri, da sončna svetloba povzroča smrt.

To nam je znano že dolgo n. pr. za neke vrste bakterij. A šele novejša raziskovanja so pokazala, da utegne sončna svetloba povzročiti tudi pri živalih in človeku težko bolezen in smrt, če se stvorijo v krvi določena barvila, ki so sorodna z normalnim krvnim barvilom, a delajo telo preobčutljivo za svetlobne vplive.

Prof. Fischer je ugotovil, da se pojavlja takšno barvilo, hematoporfirin v preobili količini v krvi nekih ljudi. Ti ljudje v temi ne obole, pač pa v svetlobi. Telesni deli, ki so najmanj zaščiteni pred svetlobo, se popolnoma uničijo, vsi obsevani kožni deli otečejo in se strašno skazijo. Prof. Hausmann je živalim vbrizgnil takšnega barvila in so nekatere poginile takoj po obsevanju, druge pa počasi. Znanost pa še ni odkrila bližnjih vzrokov za ta čudni pojav, da utegne sončna svetloba živali in človeka umoriti.

—Dr. sp.

Otrokovo spanje

V splošnem velja pravilo, da potrebuje otrok od 6. do 12. leta 12 ur spanja, od 12. do 20. leta pa 9 ur. Vendar ne smemo pozabiti, da so narave, ki si odpočijejo že z manj spanja, in takšne, ki ga zahtevajo še več

Slabotni otroci ga potrebujejo na vsak način več. Otrok, ki hodi v šolo, mora vstati zjutraj tako zgodaj, da ima dovolj časa za oblačenje in zajtrk, torej vsaj eno uro prej, nego se odpravi v šolo. Zato pa mora zvečer tudi zgodaj spat, do 12. leta najkasneje ob 7. in po 12. letu najkasneje ob 8. ali pol 9. zvečer.

Mati: "Vsak dan zahajaš po pisma na poštno ležečem. To ne vodi do ničesar."

Hči: Tako? To ti misliš. Ta teden se zaročim z uradnikom ob okencu."

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

ENSKI UMOR PRED SODIŠČEM

ančiška Planinškova obsojena a 12 let robije, ker je s sekiro ubila Ivana Štruklja, s aterim sta živela skupaj

oročali smo o umoru, ki je decembra bil izvršen v Zgorišiški oz. Dravljah ter je razil vso ljubljansko javnost. V novanju ločene žene Planinše so našli ubitega zidarja Ia Štruklja. Kot storilko so lu nato aretirali Planinško-

februarju 1933 se je Plakova poročila z Viljemom inškom, a sta se kmalu zaprepirati. Baje je Planinš uhajala zdoma k drugim. onca sta se prostovoljno razin živela poslej ločeno. Plakova je malu potem rodila o, ki ga je dala nekaj časa rodnikom na Dolenjskem v rbo. Sama je stanovala v eobi v hiši v Zgornji Šiški, gorenjski progi sredi ljubskega polja. Živela je seveežko. Lani oktobra pa se je nanila z zidarjem Ivanom kljem, starim 40 let. Njena a gospodinja ji je prigovar, naj vzame k sebi drugega kega, da bo laže živela. Nazovala ji je Štruklja, svojega nca, ter jo tudi seznanila z n. Štrukelj se je res preselil laninškovi in takoj sta začeiveti ko mož in žena. Planinva je dobila z Dolenjskega svojega otroka, ki ga je i- zelo rada. Otrok je spal v ri ob postelji, na kateri sta a Štrukelj in Planinškova. se je godilo v Paninškovi, bo la večna skrivnost, ker Plakova tega ne zna povedati. aj časa se je s Štrukljem rapela, potem pa ga je zamrzi. Štrukelj se je obnašal pač gospodar — imel je tudi nedenarja — in sovražil otroki se je pogosto ponoči prel in jokal, Planinškova pa je za otroka zelo skrbna in mu edno stregla. Štrukelj ji je govoril, da ima otroka rad, ni ga mogel niti poslušati, se joče.

ed obema neporočenima zaema je nastala napetost. k je dosegla v soboto 15. mbra. Prepirala sta se. Posta legla spat. Zjutraj se trok spet oglasil z jokom, kelj je začel "kleti tega mul- Planinškova pa je vzkipela, dala pod štedilnikom sekijo zgrabila ter začela tolči Štrukljevi glavi, da mu jo so razsekala. Potem je trupoložila na tla, premaknila eljo tako, da je pokrivala lo, osnažila tla, namočila ovelo perilo, odnesla otroka ospodinji, nato pa se na ko- odpeljala v mesto telefonisestri v Mokronog, da ji vzaotroka v oskrbo, ker bo mopač v zapor. Ko se je vrnila nesta, je opazila, da so pred ljudje in stražniki. Aretiso jo. Pred sodiščem je Plakova priznala svojo krivdo povedala kako se je spoznala trukljem. Zakaj sta se začeovražiti? Planinškova je izdala približno takole: Obljuje, da bo kupil hišico in da dem k njemu in da se mi bo o godilo. Otroka, ki je star 15 mesecev, je rekel, da bo rad. Kmalu pa ga je začel ražiti, češ: Tega prekletega a zmerom futraš! Bil je Boleto me je, da ne more ti mojega otroka in da je klel ej, kadar sem dajala otroku , ali pa sem ga tolažila. A naj storim, ko sva živela ko in žena? Tudi usodnega juje vstala, da pomiri otroka, a je začel preklinjati otro- Strašna jeza me je pogra-

ožem po daljšem molku izpovzela sem sekiro in začela ati po njegovi glavi.

redsednik: Sekira je bila težprizadejala ste mu 19 ran, ste si vendar lahko mislili, a boste ubili.

obtoženka: Jaz ne vem, kaj pocela in kako. Vem le, sem si mislila: Hudič, ogoljufal si me, rekel si, da boš otroka rad, zdaj pa prekli-

erali olajševalnih okolnosti oznanja je je sodišče obsodila 12 let robije. Obtoženka prejela odsodbo kakor odsotna, vsa bleda in otrpla. Njen zagovornik je izjavil, da si pridrži rok za prijavo priziva.

Dobili smo pravo zimo. — Letošnjo zimo smo imeli do tega tedna le osem dni, v katerih je snežilo. Zapadlo je tedaj le malo snega in Gorenjska je morala čakati do srede januarja, da je dobila dovolj snega za otvoritev zimske sezone. V Ljubljani in po Dolenjskem je snega zapadlo toliko, da so bila polja pokrita kakšne tri tedne s snegom. H koncu januarja pa je nastopilo toplo solnčno vreme in sneg je kopnel in v dobrem tednu po dolinah tudi skopnel. Na Pokljuki pod Triglavom so bile razne smučarske tekme, pa so jih morali sredi tekmovanja opustiti, ker je prišel jug ter je sneg začel kopneti. Dobili smo potem čisto pomladne dni, celo cvetice so se že pojavile. Nenadoma pa je ta teden pritisnil mraz, nastopila je megla, solnca ni bilo več in zrak ni dišal več po pomladi. Pred dvema dnevoma je z vetrom pričelo snežiti in včeraj smo se prebudili v snežno zimo. Snežilo je po malem včeraj ves dan in tudi danes sneži, tako da je zapadlo gotovo že blizu 30 cm snega. Smučarji so veseli in že hite v planine in v ljubljansko okolico na griče. Kakor prija to njim, tako je novi sneg povzročil železničarjem nove napore. Mnoge proge v notranjosti države so spet zamedene, promet ustavljen, cele čete železniških delavcev čistijo s plugi in lopatami proge. Težave imajo s prometom posebno v Srbiji in Črni gori. Iz Cetinja do morja vodi avtomobilska cesta, ki pa je zasnežena in neprovozna. Ker pa je zveza po morju edina zveza Črne gore s svetom, morajo potovati preko Skadarskega jezera. Z avtom do jezera, odtam s parnikom preko, nato z železnico — majhno železnico kakor igračko — do morja. Preko Lovčena do Kotora ni nobene zveze, cesta je zasuta s snegom. V Srbiji pa je na progi Zaječar-Paračin promet že mesec dni skoraj popolnoma ustavljen. Zdaj so novi zameti ustavili promet spet za dalj časa. Na ljubljanskem železniškem okrožju obratujejo vlaki na vseh progah, a stalno morajo proge čistiti in prevažati pluge, zamude pa imajo vlaki vendarle, dasi je kljub temu promet na naših železnicah še najbolj normalen.

Novi ljubljanski ban. — Kraljevo namestništvo je imenovalo za novega ljubljanskega bana dr. Dinka Puca, odvetnika in dosedanjega ljubljanskega župana. Potem takem je verjetno, da bo za novega župana imenovan — kakor se je doslej govorilo — dr. Vladimir Ravnikar, tudi odvetnik.

UMOR ZA 3 DINARJE!

Objesten pivec ubil gostilničarja Damšeta v Peškah

Na vrhu lepe razgledne točke nad Poljčanami stoji lepo urejena gostilna, kjer je do 6. febr. skrbno gospodaril 35-letni gostilničar Damše. Gostilno so kaj radi obiskovali ljubitelji narave, ki so radi prirejali izlete na to lepo razgledno točko. Damšeta pa je zasledovala že nekaj let nesreča. Pred nekaj leti mu je umrla prva žena, nakar je vzel za ženo pokojničino sestro in se tudi s to lepo razumel in vzgajal svoje štiri otroke, od katerih je najmanjši še pestovanček. V sredo 6. febr. pa je postal žrtev podivjanega objestneža. V gostilno je prišel pit 30-letni delavec Ivan Šeklič iz Boča in pripeljal s sabo mladega fanta. Naročil je pijačo in z znancem sta pila, da sta se opijanila. Pri računu pa ni maral plačati 3 Din, zapitka njegovega soseda, češ, to itak ni mnogo, samo 3 Din, to že lahko utrpi gostilničar. Začel se je prepirati, razbil luč in v temi z nožem sunil Damšeta v čelo in nato v roko, kjer mu je prerezal žilo odvodnico. Damše se je zgrudil in na moč krvavel. Ko so prinesli iz veže luč, je zagledala žena, ki je držala otroka v rokah, da leži njen mož v zadnjih zdihljajih v mlaki krvi. Morivec je pobegnil v noč. Damše je kmalu nato izkrvavel. Ponoči se je morivec v družbi svojega znanca vrnil pred gostilno, da bi poizvedel, kako je z žrtvijo. Ko je zvedel, da je Damše mrtev, je pobegnil v noč z izjavo, da si bo sam sodil. Orožniki ga iščejo, pa ga ne morejo najti.

Uboji so postali zadnja leta res nekaj tako vsakdanjega, kakor da je dovoljeno pobijati ljudi za vsako malenkost. Ko poročajo listi o tem umoru, poročajo o razpravi na ljubljanskem sodišču, kjer so obsodili Frančiško Planinškovo, ker je ubila svojega neporočenega moža, s katerim je živela skupaj, v Zagrebu so pred nekaj dnevi zaključili proces proti neki materi in hčeri, ki sta ubili sina oziroma brata, v Mariboru so obsodili nekoga, ker je ubil nekoga, ker ga je izzival s kihanjem itd. — umori in vlomi si slede dan za dnem in vsak mesec jih je več.

Ta pojav, naraščanje kriminalnih primerov, je opažati v zgodovini zmerom, kadar zajame beda široke plasti ljudstva. Družba požene na tisoče ljudi v brezkrajno bedo, ki iz precejšnjega dela obupancev ne naredi puntarjev proti družbi in izviru zla, ampak napravi iz njih zločince, ki se z umori, ropi in vlomi oklepajo življenja.

Šušterič taji, priče obtožujejo. — Krojaški mojster Šušterič, ki je bil aretiran, ker je obdolžen, da je s plinom zastrupil svojo ženo in dveletno hčerko, je bil oddan najprej v bolnišnico, ker je trdil, da je tudi njemu slabo in da bi se bil tudi on kmalu zastrupil s plinom. On namreč trdi, da gre za nesrečo. V bolnišnici se je kmalu opomogel ter kmalu skušal pobegniti, kar je zbudilo mnenje, da mu najbrže ni bilo prav nič slabo in da je slabost le igral, da bi bil njegov zagovor tem verjetnejši. Zvezali so ga z verigo ter odvedli v policijske zapore. Tu ga je zasliševal policijski nadzornik, a Šušterič taji svojo krivdo, češ, da sploh ne gre za umor. Sosede in znanke pa so izpovedale na policiji, da se je Šušteričeva žena zelo bala svojega moža, posebno še, odkar je bil njun zakon ločen in bi bila morala hiša na prodaj, od izkupička pa bi bil moral Šušterič izplačati svoji ločeni ženi okrog 80,000 Din. Že dalj časa Šušterič sploh ni spal v isti sobi z ženo, ampak v I. nadstropju, medtem ko je žena spala v pritličju poleg delavnice. Razne okolnosti govore, da je smrt žene in hčerke Šušteričevo delo. Do pred nekaj meseci v hiši sploh ni bilo plina, šele zadnje čase je dal Šušterič napeljati v hišo plin in sicer le v delavnico. Iz delavnice v ženino spalnico sicer ni bilo vrat, pač pa bi bil lahko spravil plin v ženino sobo skozi odprtino dimnika. Da je odprtino oz. dimnik pred nekaj časa Šušterič zabil, tako da je dim uhajal nazaj v ženino spalnico, so tudi izpovedale priče. Šušterič se proti tej trditvi zagovarja z izjavo, da je imel ključ do delavnice samo pomočnik in da torej tisto usodno noč sploh ni mogel priti v delavnico. Pomočnik pa je takoj nato izpovedal, da je moral imeti tudi Šušterič ključ do delavnice, ker je usodnega jutra našel pomočnik marsikaj drugače postavljeno, kakor pa je pomočnik pustil prejšnji večer. Tako se počasi zgoščujejo dokazi za Šušteričevo krivdo, čeprav on na vse te izjave pravi, da vsi lažejo in da je nedolžen.

Iz paradiža debeluhov

Na Havajskih otokih samo tisti kaj velja, kdor ima ugleden trebuh. Tudi afriška divja plemena časte debelost; mršav poglavar je nemogoč

Živo nasprotje civilizirancem (ki se po večini zavzemajo za vitko linijo in bolj cenijo skladne črte kakor pa telesno obilnost), so primitivna ljudstva; pri njih so v posebnih časteh ravno ljudje, ki so obdarjeni z velikimi trebuhi.

Na Havajskih otokih na primer nihče ne more postati poglavar plemena, če ni dobro rejen in če nima velikega trebuha; to je prvi in poglavitni pogoj za tistega, kdor hoče vliti drugim spoštovanje in pokorščino. Kako neki naj bi vas podaniki občudovali (tako modrujejo Havajčani, ne mi), če nimate takšnega telesnega obsega, da bi se človek pred vami kar zasanjal! Pri teh plemenih se tudi ženske na moč trudijo, da dosežejo spoštovanja vredno težo, najtehtnejši dokaz (v doslovnem pomenu besede) za socialno premoč. Suhljate, trličaste smejo biti samo ženske, ki jih živ krst ne vpraša, iz katerega rodu so; smejo biti samo sirote uboge, ki se mučijo od ranega jutra do poznega večera, da se borno prežive. Zato pa dama iz dobrega rodu nima česa početi, kakor da se redi in tako tudi na zunaj pokaže žlahtnost svojih prednikov. Debela matrona je v tej deželi najvišji ideal ženske lepote; mršava Havajka bo najbrže do konca svojega življenja ostala devica.

Na Zvestobnih otokih (Loyalty Isles) boste srečali isti predsodek v korist debeluštvu. Toda tu si boste ta pojav vsaj lahko pojasnili: pradedje sedanjih otočanov so bili namreč ljudožrci in od njih so potomci podedovali presojanje človeške lepote po posameznikovi h r a n l j i v i vrednosti. Čeprav so tamkaj ljudožrstvo že pred dvema rodovoma odpravili, so otočani vzlic temu ohranili svoje simpatije do debeluhov. Tako boste še danes opazili, da imajo krepki in debeli misijonarji med njimi prav lepe uspehe, iz suhih in koščenih se pa še norca delajo. V tolstem svečeniku vam vidijo ti ljudje "pravega božjega odposlanca", med tem ko trde o vitkih in suhih duhovnikih, da že s svojo mršavostjo dokazujejo, da pri Bogu niso v časteh.

V Indiji mora biti ženska, če naj velja za lepo, vsa okrogla in mesnata. Po sveti knjigi Manujevi (ki je Indijcem še dan današnji pravi zakonik za vse, kar je z ljubeznijo v zvezi) bo vsak mladenič, ki se želi dobro poročiti, najbolje storil, če si izbere takšno družico, da "njena mikavnost prav nič ne zaostaja za mikavnostjo mladega slona". Ta primera najbolje pove, kakšen lepotni ideal obožujejo na bregovih Ganga.

Enako pojmovanje srečamo tudi na Arabskem. Ali nam ne pripoveduje zgodovina, da je najmlajša Mohamedova žena tako debelušasta, da je noge niso mogle nositi? Zato sta jo morala neprestano podpirati dva sužnja. Arabskemu idealu ženske lepote je še dan današnji vzor mlada prerokova žena. Menda je kamelje mleko kakor nalašč za debelenje. Naj že bo ali ne, vsekako drži, da ga Arabke rade pijo. To mleko jim je poglavitno lepotilo.

Mnogo je ljudstev v Afriki, ki jim je debelušnost vprav kraljevski privilegij. Tako na primer vidi poglavar Malabelcev (afriško pleme) pravcato izzivanje v tem, če si kateri podanik dovoli zrediti "kraljevski trebuh". Kdor se preveč debeli, kaže s tem uporniški značaj.

Poglavarju plemena, ki ima kaj spoštovanja do samega sebe in želi, da ga podaniki res ljubijo, ne kaže drugega kakor da venomer je.

Poglavarjeve žene se morajo ravnati po moževem zgledu, drugače zbogom spoštovanje pri podanikih.

Rejen kralj, da ga plemenu drugi rodovi zavidajo; napihnjen in zalit kralj; tako težak kralj, da sam niti hoditi ne more, temveč ga morajo njegovi podaniki nositi — takšen kralj je ponos afriškega rodu. Samo če so še njegove žene tako mesnate in imajo tudi dvorjani spoštovanja vreden trebušni obsek — potem se takšnemu plemenu pač ni treba bati, da bi mu kdajkoli mogel postati nevaren katerikoli sosed z manj zalitimi poglavarji, manj debelimi ženami in manj trebušatimi dvorjani.—("Dagens Nybeter," Kjöbenhavn.)

Arkansas postaja prava opičja država

Zakon proti "uporniški" literaturi

Little Rock, Ark. — (FP) — Če bo tudi višja zbornica sprejela "neameriški" zakonski osnutek kakor ga je nižja zbornica ter ga governer podpiše, bo v Arkansasu postala misel zločin. Država bo postala varna le za opice.

Predlagani zakon je dih srednjega veka, h kateremu se zatečejo vsi tirani. Prepoveduje posedovanje več ko pet komadov takozvane "uporniške" literature— knjig, brošur, letakov, časopisov — pod kaznijo od pet do 20 let zapora.

V prvi vrsti je naperjen proti Commonwealth Collegu, delavski šoli, ki je zadnje dni postal predmet preiskave s strani legislature. Zadene pa tudi vsako drugo institucijo ali posameznika. Zakon prepoveduje tudi "napadanje državnih uradnikov."

V spodnji zbornici je bil sprejet po vroči debati s 63 proti 22 glasovom. Opozicija je nazvala projektirani zakon bolj "neameriški" kakor so pa tisti, proti katerim je naperjen. Tudi odvetniki so mnenja, da bo vsak riskiral ječo, ki bi skušal razkrinkati kakšnega korumpiranega birokrata. Kaznjivo bi bilo lahko tudi citiranje Deklaracije neodvisnosti ali spisov in govorov drugih velikih Američanov, na primer Lincolna ali Jeffersona.

Do vsega tega je prišlo kot posledica hudega razrednega boja med plantažniki in najemninskimi farmarji, ki se skušajo protektirati pred izkoriščanjem v območju Southern Tenant Farmers unije. S projektiranim zakonom skušajo ubiti vsako agitacijo med poljedelskim in industrijskim delavstvom. Pod pretvezo, da širi "terorizem", oblasti lahko primejo vsakega organizatorja in agitatorja.

Predlagani zakon je tako širok in dvoumen, da bi bila vsaka agitacija proti krivičnim razmeram in proti sedanjemu redu ilegalna ter podvržena drakonični kazni. Svoboda tiska in govora bi s sprejetjem tega zakona postala v Arkansasu stara relikvija.

Federated Pictures.

Nad dvajset potnikov je bilo ranjenih, ko se je iztiril potniški vlak v bližini mesta Jupiter, Fla.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

2657-59 Lawndale Ave., Chicago, Ill. — Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODSEK:

VINCENT CAINKAR, predsednik....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, taj.bol.odd.2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik.....996 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik.1198 E. 170th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODSEK:

MATH PETROVICH, predsednik.....596 E. 140th St., Cleveland, O.
ANTHONY CVETKOVICH.....983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP.....149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODSEK:

JOHN GORŠEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON ŠULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH.....16010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODSEK:

FRANK ZAITZ, predsednik.....3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
FRED MALGAJ.....25 Central Park, Peru, Ill.
JACOB AMBROZICH.....418 Pierce St., Eveleth, Minn.

POZOR!—Korespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrši takole:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se naslovo na predsedništvo.
VSE DENARNE pošiljatve in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odseka in jednote vobče, naj se pošiljajo na gl. tajništvo.
Vse zadeve, tikajoče se bolniške podpore, naj se pošiljajo na bol. tajništvo.
Vse zadeve v zvezi z blagajniškimi posli, naj se pošiljajo na blagajništvo.
VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Zaitz, predsedniku nadzornega odbora.
VSI PRIZIVI na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na John Geršek, predsednika porotnega odseka.
VSI DOPISI in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na "PROSVETO," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:
Communications for the supreme president should be addressed to him.
All remittances of money and business concerning lodges and members other than sick benefit should be addressed to secretary's office.
Matters of sick benefit should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him.
Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Zaitz, chairman of the Board of Supervisors.
Charges, complaints and appeals should be addressed to John Geršek, chairman, Judicial Committee.

Ali bo Roosevelt zapletel Ameriko v vojno?

(Nadaljevanje s 1. strani.)

"vojna na Pacifiku pa še čaka," dostavlja Beard. Do te vojne zna priti po njegovi sodbi proti koncu drugega Rooseveltovega termina, ki mu je že skoraj zagotovljen.

In če se upošteva dejstvo, da je zdaj pred kongresom največji vojni proračun, kar jih je bilo še predlaganih v mirnem času, niso Beardove napovedi le prazne besede. Tudi znamenja v drugih deželah kažejo, da je kapitalizem pripravljen pognati človeštvo v novo klanje kot "izhod" iz krize. Povsem možno je pa, da bo v novi vojni poginil ne le kapitalizem sam, ampak tudi civilizirana človeška družba.

Ženska organizacija v boju proti militarizmu

Washington, D. C. — Mednarodna ženska liga je naznanila, da bo vodila kampanjo proti militaristom, ki zahtevajo nadaljnje apropriacije za povečanje armade in konstrukcijo novih vojaških letal. H. C. Hull, predsednica te organizacije, je izjavila, da je nižja kongresna zbornica z odobritvijo največjega vojnega proračuna v mirnem času, jasno pokazala, da se Amerika pripravlja na vojno.

HUMOR

Tudi primer

Učitelj razlaga učencem, kaj vse smo dobili od drugih narodov:

"Številke smo si izposodili pri Arabcih, koledar pri Rimljanih, denar in banke pa pri Italijanih. Kdo mi ve povedati še kakšen primer?"

"Jaz, gospod učitelj!" se oglasi mali Bine. "Mi smo si izposodili naše peč pri Orehku, lestev pri Plankarju in otroški voziček pri Piškurju!"

Opozicija proti industrijski uniji

Načelo separatnih unij

New York. — (FP) — Eksekutivni svet Ameriške delavske federacije je na eni svojih zadnjih sej položil vprašanje organiziranja jeklarskih delavcev v industrijski uniji na polico.

Na tej seji so bili predloženi skrbno izdelani načrti, da se jeklarske delavce organizira v industrijski uniji, toda naleteli so na veliko opozicijo pri zagovornikih separatnih unij. Mala skupina v ADF ni bila kos opoziciji, ki je insistirala, da se delavce v jeklarski in drugih težkih industrijah organizira v separatnih strokovnih unijah.

Prva stvar, ki je prišla na dnevni red, je bil apel International Union of Mill, Mine & Smelter Workers proti nedavnemu odloku kovinarskega departmenta ADF, ki je rezultiral v razdvojitvi delavcev v rudnikih bakra v Montani. Odlok je bil, da se morajo delavci organizirati v separatnih strokovnih unijah, kjer je mesto samo za izurjene delavce. Arthur Wharton, predsednik mednarodne unije strojnikov, je dejal, da si mednarodna unija jeklarskih delavcev ne more lastiti jurisdikcije nad vsemi delavci v industriji bakra. Njegovo stališče je podprla večina eksekutivnih uradnikov ADF, ki je izjavila, da federacija ne bo prispevala niti centa za kampanjo, da se jeklarske delavce organizira v industrijski uniji.

Da imajo zagovorniki poklicnih unij popolno kontrolo nad Ameriško delavsko federacijo, je potrdil tudi predsednik Green v svoji izjavi, v kateri je poudaril, da morajo vse mednarodne unije delavcev v jeklarski industriji sklicati konferenco, kateri naj predlože svoje načrte organizatorične kamapnje. To bi po mnenju zagovornikov industrijske unije pomenilo polom, sličen fiasku iz l. 1919, ko je skušal William Z. Foster povezati v celoto 24 separatnih strokovnih unij, da omogoči uspešno organizatorično kampanjo. Te separatne unije pa niso hotele voziti skupaj, temveč je vsaka vlekla v drugo stran in tako je bil polom neizogiben.

Zagovorniki industrijske unije so razočarani nad akcijo eksekutive ADF. Prišli so do prepričanja, da je učinkovita borba proti industrijskim magnatom nemogoča, dokler bodo imeli v federaciji glavno besedo pristaši separatnih unij.

Maksim Gorki:

MATI

SOCIALEN ROMAN

Podobno sta odslej pogosto govorila.

Andreja so spet sprejeli v tovarno; dajal je materi ves svoj zaslužek, in ona je sprejemala ta denar prav tako mirno, kakor ga je jemala iz Pavlovih rok.

Časih je vprašal Andrej mater s smejočimi očmi:

— Ali ne bova čitala, mamica, a?

Mati je šaljivo, ampak vztrajno odklanjala ta predlog; motil jo je njegov nasmeh in nekoliko užaljena je vselej dejala:

— Da bi se smejal, kaj?

A zmerom pogostejše ga je mati izpraševala, kaj pomenja ta ali ona neznana črka. Vstran je gledala in njen glas je zvenel ravnodušno. A Andrej je uganil, da se skrivaj sama uči, spoznal je njen sram in je ni nič več silil, da bi skupaj čitala ž njim. Kmalu mu je dejala:

— Oči so mi opešale, Andrjuša . . . Očal bo treba . . .

— Dobro! — je odgovoril Andrej — V nedeljo pojdeva v mesto, peljem vas k znanemu zdravniku, pa kupiva očala . . .

XIX.

Trikrat je že prosila za dovoljenje, da obišče Pavla, a vsakokrat jo je orožniški general, siv starec, prijazno zavrnil.

— Danes teden, mamica, prej ne! Danes teden bomo videli . . . sedaj pa ni mogoče . . .

General je bil okrogel, dobro rejen možiček in je spominjal na zrelo češpljo, nekoliko uležano in s plesnjem pokrito. Neprenehoma je drezal z ostrim rumenim zobotrebcem po svojih drobnih, belih zobeh in njegove male, zelenkaste oči so se prijazno smehljale, a glas mu je zvenel ljubeznivo in prijateljsko.

— Vljuden je! — je zamišljeno dejala Andreju. — Neprenehoma se smehlja . . . Po mojem to ne bo dobro. Kdor vodi tak zavod, ne sme neprenehoma kazati zob . . .

— Imate prav! — je dejal Andrej. — Nič si ne očitajo, sladki so in neprestano se smehljajo. Pa jim reko: — tu imamo pametnega in poštenega človeka, ki nam je nevaren — obesite ga! Nasmejejo se, obesijo človeka, pa se smehljajo dalje.

— Ta, ki je vodil hišno preiskavo pri nas, je bil odkritejši, preprostejši — je primerjala mati. — Na prvi pogled je bilo očitno, da je pes . . .

— To sploh niso ljudje, ampak nekaka kladiva za zabijanje ljudi. Orodje, s katerim obdelujejo našega brata, da postanemo godni za državo . . . Pokorne roke so, ki vse store, kar jim je ukazano, ne da bi premišljali, ne da bi izpraševali, zakaj je tega treba.

— In trebušen je . . .

— I, seveda! Čim tolstejši je trebuh, tem gnusnejša je duša . . .

Končno so ji vendar dovolili, in enkrat na nedeljo je skromno sedela v kotičku jetniške pisarne. Razen nje je bilo v tesni in blatni izbi z nizkim stropom še nekaj ljudi, čakajočih na svidenje. Gotovo niso bili prvič tukaj in so drug drugega poznali; med njimi se je leno in medlo razpletal tih in dolgovezen razgovor kakor predivo.

— Ali ste slišali? — je dejala zajetna ženska z velikim obrazom in s potno torbico v naročju. — Danes pri zornici je pevovodja zopet natrgal dečku uho . . .

Postaren človek v obleki odsluženega vojaka se je odkašljal in pripomnil:

— Ti pevci so zelo razposajeni!

Po pisarni je urno tekal semintja majhen, plešast človek, na kratkih nogah, z dolgimi rokami in izbočeno čeljustjo. Neprenehoma je ponavljal z nemirnim, trepetajočim glasom:

— Življenje se je močno podražilo, vsled tega so ljudje vsak dan zlobnejši. Govedina druge kakovosti — štirinajst kopejk funt, kruh stane že spet poltretjo kopejko . . .

Prišli so jetniki, sivi in enakolični, v okornih, usnjenih čevljih. Vstopivši v mračno izbo so pomežikovali. Enemu so rožljale verige na nogah.

Vse je bilo nekam mirno in neprijetno preprosto. Kakor da bi se bili zdavna navadili in vživeli v svoj položaj: eni so — mirno sedeli, drugi so — leno poslušali, tretji pa so — točno in utrujeno posečali jetnike. Materino srce je trepetalo od nestrpnosti in nerazumno je strmela na svojo okolico, začudena nad težko enoličnostjo življenja.

Poleg Vlasovke je sedela majhna starka, nagubanega obličja in mladih, svežih oči. Obračala je svoj tenki vrat, poslušala razgovor in je s čudno vnemo opazovala navzoče.

— Koga imate tu? — jo je tiho vprašala Vlasovka.

— Sina, študenta! — je odgovorila starka glasno in bistro. — In vi?

— Sina, delavca!

— Kako se piše?

— Vlasov.

— Imena še nisem slišala. Ali že dolgo sedi?

— Sedmi teden . . .

— A moj — deseti mesec! — je dejala starka, in v njenem glasu je Vlasovka čutila čuden ponos.

— Da, da! — je bistro dejal plešec.—Mojega potrpljenja je konec . . . Vsi so razdraženi, vsi kriče . . in vse se draži . . . A ljudje so zmerom cenejši . . . Pomirljivi glasovi so docela utihnili.

— Tako je! — je dejal vojak. — Brezobraznost! Oglasiti se mora enkrat odločen, trd glas! Tega je treba, trdega glasu . . .

Razgovor se je oživil. Vsak je priskočil s svojim življenskim naziranjem, ampak vsi so govorili polglasno; v vseh je mati čutila nekaj tujega. Doma so govorili razumljiveje, preprosteje in glasneje.

Rejen paznik s štirioglato, rdečo brado je poklical njeno ime, pregledal jo je od nog do glave in dejal:

— Pojdi z menoj . . .

Stopala je za njim in najraje bi bila dregnila paznika v hrbet, da bi urneje stopil. V mali izbi je stal Pavel, se nasmehnil in iztegnil roko . . .

Mati ga je objela in se zasmejala; mežikujoč z očmi je lovila besede in tiho dejala:

—Pozdravljen . . . pozdravljen . . .

— Le pomiri se, mama! — je dejal Pavel in ji stisnil roko.

— Ne boj se . . .

— Mati! — je vzkliknil paznik — le narazen . . . da bo nekaj večja razdalja med vama.

Naglas je zazehal. Pavel jo je povprašal po zdravju, po domu . . . Mati je pričakovala drugih vprašanj, iskala jih je v sinovih očeh in jih ni našla. Miren je bil kakor zmerom, le lica so mu pobledela in oči so se mu nekam povečale.

— Saša te pozdravlja! — je dejala.

Pavlu so se potresle trepalnice in povesile. Obličje se mu je omililo in jasno nasmejalo. Ostra bridkost je trgala materi srce.

(Dalje prihodnjič.)

Chicago Daljnega vzhoda

(Nadaljevanje in konec.)

"Ne monarhije, ne diktature," je dejal zdravnik, na čigar pisalni mizi sta stala doprsna kipa Leva Tolstega in Marxa. "Ti reakcionarji so nesposobne glave. To so bili moji sovražniki od nekdaj, kakor so boljševiki od danes. V mladosti sem začel pripravljati revolucijo proti carju. Car me je poslal v pregnanstvo. Boljševiki so me pa tudi pregnali." Pepel cigarete je otresel na oguljeno, zaprašeno preprogo. "Toda ko se bo zlomilo boljševiško gospodarstvo — in ta polom je neizbežen, kajne — bomo uvedli splošno in tajno volivno pravico . . ."

"Koga ste zopet danes mučili s svojimi vprašanji", me je vprašal Američan.

"Bivšega generala, obubožanega advokata in brezposelnega zdravnika."

"Torej bele Ruse. Nesrečni sanjači so ti ljudje."

"Toda čuvajo pozo", je menil Francoz. "Bil sem kot gost pri neki kneginji v revni predmestni hišici. Ponudila mi je roko v poljub z isto popolno eleganco, kakor je to delala v svoji palači v Petrogradu."

"Smešna je ta poza", je dejal Američan. "Če si ne mora zaslužiti primernih dohodkov, naj bi se vsaj odpovedala knežjemu ponosu."

"Ti ljudje imajo pač kulturo", je odvrnil Francoz.

"Še bolj občudujem njihovo vero", je pripomnil Nemec, "da je njihova sedanja beda le kratka preizkušnja, ki se bo kmalu končala z zmagovitim povratkom v Rusijo."

"Da", je menil Francoz, "to je baš tragično, da že petnajst let verujejo, da se bodo jutri vrnili."

"Ta vera je nesmisel," je dejal Američan.

"Potreben nesmisel," je potrdil Francoz. "Brez njega ne bi mogli prenašati tega življenja."

"Prav sedaj so zopet tako samozavestni," je ugotovil Američan. "Vso rešitev pričakujejo od Japoncev. Mislijo, da jim bodo rumeni vojaki zopet osvojili Rusijo, samo lepim ruskim očem na ljubo. Japoncem se naravnost zaprno prilizujejo."

"Skušajo organizirati armado', je dejal Francoz, "ki naj bo po njihovem mnenju predstraža Japoncev."

"Organizirati!" je zakričal Američan, "kakor da bi sploh vedeli, kaj pomeni organizirati."

Ko sem obiskal nekoga od teh Rusov, da ga povprašam, koliko vojakov so že zbrali, je goreče pogladil svojo brado.

"No, da, z organizacijo smo šele pravkar pričeli. Da, same pryovrstne ljudi imamo, vsak je najmanj 1.80 m visok."

"O tem ne dvomim, ali rad bi vedel, koliko imate bataljanov ali celo polkov."

"Jutri bomo imeli celo armado," je navdušeno odgovoril.

"In danes?"

"No, saj sem vam že povedal, da smo šele pravkar pričeli z delom. Pa imamo gotovo že sto ljudi. Dober začetek, mar ne?"

Teh sto mož so nabrali med tisoči brezposelnih, ki se gnetijo po harbinskih ulicah. Če jim ne bodo nič izplačevali, bodo začeli zopet pohajkovati ob sungarijskem pristanišču v toplem pomladanskem solncu.

In število ruskih brezposelnih še vedno narašča. Kajti Kitajec se zna povsod vriniti s svojo spretnostjo in marljivostjo. V vsakem poklicu tekmuje z Rusom. Sede na tlak poleg ruskega čistilca čevljev, odpira svojo trgovino poleg ruske. Ramo ob rami z ruskim beračem prosi milodarov. Sigurno in polagoma, z vsakim dnem pridobiva na terenu. Brez potreb kakor žival Kitajec še vedno zadovoljivo živi, ko Rus že strada.

V isti meri, kakor Kitajec spodriva Rusa, se veča množica ruskih brezdelnežev, ki prihajajo posamezno ali v gručah na begu iz Sibirije.

Poplava v Harbinu

— Harbin je poplavljen.

— Vsa žetev je uničena.

— Lakota se je pričela.

— Reka Nomi je na severu požrla cele vasi z ljudmi in živalmi.

Stari Kitajec igra za pultom v svoji trgovini šah. S ceste že priteka skozi vrata majhen potok, ki se nabira v mlako. Mlaka narašča in že dosega pult. Stari Kitajec pa premišljuje vsako potezo na šahovski deski.

Rusi in Kitajci ostanejo mirni. Čeprav mora vsak že po evropskem delu mesta broditi bos, Rusi še vedno upajo, da v njihov okraj ne bo udrla voda. Bili so prav tako kratkovidni kakor Kitajci. Voda je čez noč preplavila tudi njihov okraj. In sedaj mirno veslajo po svojih kanalih. Samo Japonci, še najmanj aziatski po svojem delovnem načinu, so pričeli hitro organizirati pomožno akcijo, deliti juho in cepiti proti koleri — čeprav so morali v ta namen loviti Kitajce kot splašene živali.

Včeraj je bilo sto tisoč ljudi brez strehe. Danes jih je že sto petdeset tisoč. Pričenja se draginja. Vse mesto je odrezano od sveta. Kitajski trgovci so podvojili cene. Nekaj brezdelnežev se gnete okrog brzojavnega droga in zija malo kletko na njem, iz katere kapljajo težke, temne kaplje. V kletki je človeška glava, ki ji je iztaknjeno eno oko.

"Tako je bil kaznovan navijalec cen", oznanja velik lepak, čigar kitajske črke pričajo o pisarjevi skrbnosti in njegovem smislu za lepoto.

Medtem ko so Rusi in Kitajci pričeli urejevati svoje življenje v vodnem mestu, ne da bi se pritoževali nad tem, kar se je zgodilo, so pričele vode upadati. Z enim od prvih vlakov sem zapustil Harbin, ki je smrdel po mrhovini. Vagoni so bili natlačeni s Kitajci, ki so se vračali v rodne kraje, iz katerih so pred nekaj leti pobegnili pred državljanskimi vojnami, pred lakoto in poplavami. Vlak je bil poln kitajskih otrok. Spali so v naročjih mater, po tleh in po prtljagi.

"Ne pohodite tega malega bitja", je kričal Japonec. Izpod klopi je prilezel mlad Kitajček, čigar strgana rdeča oblekica je kazala zadaj rumen hlebček.

"Vprašam se", mi je dejal japonski znanec, "koliko otrok je samo v tem vlaku. Vprašujem se tudi, koliko ljudi je poginilo pri tej poplavi. Naši piloti so sporočili, da so v dolini Nomija preleteli vasi, katerih prebivalci so bili zbrali na strehah. Ko so se drugi dan vračali, so videli povsod pod seboj samo morje".

"Ta poplava", je nadaljeval Japonec, "je menda pomagala vam, da boste bolje razumeli Azijo. Nekatere evropske dežele hočejo omejiti naraščanje prebivalstva s kontrolo porodov. Pri nas pa regulirajo gibanje prebivalstva — potresi na Japonskem in poplave na Kitajskem. Zato je tudi naša narava popolnoma drugačna kakor pri Evropejcih." "Svoboda".

Philippe Soupalt:

Zamorski diktator

Soulouque je bil rojen 1782. v Malem Goavu na Haitih. Visoka drevesa zibajo veter in spanje. Zopet je bil rojen mal suženj: mali Faustin kriči v košarici, steguje roke, da bi objel solnce.

Sedaj je že velik, okrog deset let mu je menda. V senci palme je debele plodove. Čez nekaj dni se vrne pod svojo palmo, da prikrije solze in bes. Gospodar ga je krvavo pretepel. Faustin čaka na noč, da pobegne, in v pričakovanju teme razbesni; trga vlakna od debla, se grize v pesti in v sramoti skloni glavo; sram ga je, ker je bil tepen, ker je suženj; kljub ranam se drži pokonci in kriči: čaka na noč in dan svojega maščevanja.

Končno je sluga pri generalu Lamarru. Ima lepo uniformo, ki je nikdar ne nosi, katere lepe medene gumbe pa z vso ljubeznijo čisti. Pridruži se vojakom, opravlja službo in je prijatelj vseh močnih. Salve iz pušk in tuljenje: Proč z guvernerjem, proč, proč!

Vstaja. Prva vstaja.

Faustin Soulouque prvi vdre z nožem med zobmi v guvernerjevo palačo. Raztrga tapete, strga zavese, razbije vse, kar mu pride pod roke.

Niso ga videli.

Vojak je. Stražijo ga.

Toda neko noč gre k prijateljem in pove svojim bratom, naj opozore svoje družine, žene, otroke.

Drugo jutro odda on prvi strel. Gospodarjeva hiša zgori. V ogromnih plamenih kot ob bengalični razsvetljavi.

Revolucija.

Zmaga.

Leta minejo. Soulouque je poročnik, kapetan, komandant. Čaka. Faustin Soulouque postane divizijski general. Okruten je: ukazuje in ne trpi, da bi kdo kršil disciplino. Njegova divizija je najbolj izvežbana, najhrabrejša. Generala Soulouqua se boje. Izroče mu čuvanje palače predsednika republike, generala Riche-ja. On je gospod, on diktira, on ukazuje. Vsi ga poslušajo. Predsednik se boji njega.

General - predsednik u m i r a. Nihče še ne ve. Soulouque je sam. Čaka na zadnji vzdih. Nestrpen je. Gre v predsednikovo sobo in obleče uniformo umirajočega.

"Soulouque," vzdihne general Riche, "Soulouue, ti si me zastrupil."

Faustin ne odgovori. Čaka na uro, na svojo uro. Vsa povelja so dana. Izvršena bodo. Pogleda skozi okno. Da, njegovi prijatelji so tu, v polnem številu. Da jim znamenje: "Malo še počakajte! Pazite!"

1. marca 1847 umre general Riche, predsednik republike Haiti. Za novega predsednika je imenovan Soulouque.

Slava.

Faustin je popolnoma sam v lepi, z žametom opremljeni sobi, z velikimi zlatimi stoli. Na zidu visi veliko ogledalo: Faustin Soulouque je oblekel najlepšo uniformo. Občuduje sebe. Napne prsi, napravi nekaj korakov; na Napoleona I. misli.

Kdo je potrkal? Kdo je tu? Soulouque pograbi za pištolo. Kdo je? Morda duh, duh generala Richeja.

Soulouque se boji, strašno se boji. Dobro ve, da ima sovražnike, množico sovražnikov. Jutri jih pošlje v pregnanstvo ali v smrt. Bo že videl. Misli na tiste, ki so mu pomagali, na tiste, ki so izvedli revolucijo, na tiste, ki so kričali: "Smrt tiranom!"

Drugo jutro ukaže, naj postrele zamorce, ki so bili njegovi prijatelji, mulate, ki so mu pomagali.

Teror.

Njegovi špijoni mu povedo, da so vojaki nezadovoljni. Rešil se jih bo. Naj pomro. Napade republiko San Domingo.

Vojna.

Soulouque je zmagovalec.

"Vojaki," kliče on, "hrabri ste, zadovoljen sem z vami."

Austerlitz.

Sedaj je on gospodar.

Hoče biti cesar kakor Napoleon.

Napoleon Bonaparte. Napoleon I., Faustin, cesar.

Senat mu mora ponuditi prestol. To je povelje. Senatorji, vsi senatorji v lepih oblekah se bližajo palači. Krone nimajo s seboj. Pozabili so krono. Takoj jo je treba napraviti. Senatorji bodo čakali. Krona iz pozlačenega papirja je gotova. Senatorji mu jo nesejo.

Faustin Soulouque sprejme prestol.

Gospod Josse, zlatar

Paris (Francija)

Visoko spoštovani gospod,

pošljite mi v Port au Prince, Haiti, zlato krono, kakor je bila Napoleonova.

Faustin I., cesar Haiti-ja.

P. S.—Pošljite tudi zlato krono za mojo soprogo Adelino.

Naroči tudi prestol in cesarsko oblačilo.

Njegov portret naslikajo. Nihče več ga ne sme tikati.

Častljive generale poplemeni. Ustanovi red sv. Favstina.

Cesar in njegov dvor.

On ve, da je ves svet hipoma vanj upri oči. Angleški in francoski časopisi pišejo o njem.

On reče "Hočem" in izvršeno je. Davki dežujejo; kdor se upira, mora umreti.

Kdor se pritožuje, je ustreljen.

Vsi vojaki ga sovražijo. On ve to. Vojaki morajo v vojno. Za to so tu: drugič vdre v San Domingo. Njegove armade so sobite pri San Tomeju. Poraz.

Polki beže. Pridejo v Sabamo Largo. Prebivalci jih preganjajo. Faustin I. z zadnjimi vojaki bojuje zadnjo bitko. Premagan je. Divji beg. Kot prvi begunec pride v palačo.

Izve, da so mu vzeli prestol in da je zasedel njegovo mesto njegov najboljši prijatelj general Geffard.

Beži.

Pošljejo ga v pregnanstvo. Kot Napoleona.

On se tolaži, ko misli na Sv. Heleno.

Popolnoma sam je. Neki belec ga je opsoval "svinjski zamorec!" Otrok je vpil za njim "umazanec."

Skrije se in se živi s starimi drobtinami kruha.

Deset let bega iz dežele v de- Kašlja. Zebe ga. Lačen je. želo. Misli na svoj otok.

Haitsko solnce! Visoke, visoke palme. Toplota, večna toplota.

Deset let je minulo. Morda so pozabili nanj. Postaral se je. Ne bodo ga spoznali.

Prišel je na neko jadrnico, kjer pomiva posodo. Haiti. Haiti je tu. Zleze na most, d bi videl Haiti. Proč ga suneje Tem slabše.

Ob obali je. Gre na sprehod Ne ve več, kje je. Hodi na okrog, vse naokrog.

1867. umre na Haitih. K pes. Nihče ga ni spoznal.

Živel cesar!

(Iz francoščine prevedel M. Selan —"Svoboda."

—Pacific Photo.

Zvezna senatorja Robert F. Wagner (levo) iz New Yorka in Edward Costigan iz Colorada.

AKO IMATE OMOTICO JO VSTAVITE Z NUGA TONE

Strupene snovi, ki se naberejo v sistemu vsled nerednega odvajanja, povzročajo bolečine in oslabelost organov, ter so vzrok omotice in glavobolov, itd.

NUGA-TONE odžene strupene zastate snovi iz sistema. Na milijone moških in žensk je povrnilo zdravje in moč to čudovito zdravilo. Ako se počutite izčrpani ali bolehni, ne odlašajte poskusiti NUGA-TONE.

Zahtevajte pravi NUGA-TONE. Prodaja se v vseh lekarnah.

Proti zaprtnici vzemite—UGA-SOL—blagi odvajalec. 25c in 50c.

'Prosveto'? Podpirajte svoj list. Ali ste naročeni na dnevnik

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in pri šteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to pri šteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	$6.00	Za Cicero in Chicago je	$7.[illegible]
1 tednik in	4.80	1 tednik in	[illegible]
2 tednika in	3.60	2 tednika in	[illegible]
3 tednike in	2.40	3 tednike in	[illegible]
4 tednike in	1.20	4 tednike in	[illegible]
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	[illegible]
Za Evropo je	$9.00		

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bi moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo miniti datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2) .....Čl. društva št.....

3) .....Čl. društva št.....

4) .....Čl. društva št.....

5) .....Čl. društva št.....

Mesto .....Država .....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časopisne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4906
CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila

AGITIRAJTE ZA "PROSVETO"